

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
ANTHONYJA MICHAELA COLLINSA
od 15. prosinca 2022.¹

Spojeni predmeti C-615/20 i C-671/20

Prokuratura Okręgowa w Warszawie
protiv
YP i dr. (C-615/20),
M. M. (C-671/20)

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi, Poljska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Vladavina prava – Djelotvorna sudska zaštita u područjima obuhvaćenima pravom Unije – Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Neovisnost sudaca – Odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca te suspendiranje tog suca koje je izdala Izba Dysciplinarna (Disciplinsko vijeće, Poljska) Sąda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska) – Nacionalni sudovi kojima je zabranjeno ispitivati legitimnost sudova ili ocjenjivati zakonitost imenovanja sudaca i sudske ovlasti koje proizlaze iz takvog imenovanja – Nadređenost prava Unije – Obveza lojalne suradnje – Načela pravne sigurnosti i pravomoćnosti”

Sadržaj

I.	Uvod	2
II.	Pravni okvir – Poljsko pravo	3
	A. Ustav	3
	B. Izmijenjeni zakon o Vrhovnom sudu	4
	C. Izmijenjeni zakon o ustrojstvu redovnih sudova	4
	D. Zakon o KRS-u	6
	E. Zakonik o kaznenom postupku	7

¹ Izvorni jezik: engleski

III. Činjenično stanje iz glavnog postupka i prethodna pitanja	7
A. Predmet C-615/20	7
B. Predmet C-671/20	12
IV. Postupak pred Sudom	15
V. Ocjena	15
A. Dopuštenost	15
B. Meritum	17
1. Uvodne napomene	17
2. Prvo, drugo i treće pitanje u predmetu C-615/20	17
3. Drugo pitanje u predmetu C-671/20	22
4. Četvrto pitanje u predmetu C-615/20 te prvo, drugo, treće i četvrto pitanje u predmetu C-671/20	24
VI. Zaključak	27

I. Uvod

1. U zahtjevima za prethodnu odluku ponovno se postavlja pitanje u pogledu toga jesu li određeni aspekti nedavne reforme poljskog pravosudnog sustava usklađeni s pravom Unije. Ti se zahtjevi odnose na odobrenja Izbe Dyscyplinarne (Disciplinsko vijeće) Sąda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska)² da se pokrene kazneni postupak protiv suca i da ga se suspendira, čime ga se sprečava da odlučuje u određenim kaznenim predmetima koji su mu dodijeljeni. U tu svrhu, sud koji je uputio zahtjev³ traži od Suda da protumači članak 2. i članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima⁴ i načela nadređenosti prava Unije, lojalne suradnje⁵ i pravne sigurnosti. Ako Sud odluči da Disciplinsko vijeće s obzirom na pravo Unije nije moglo zakonito izdati ta odobrenja, sud koji je uputio zahtjev traži da se utvrde posljedice koje taj zaključak ima za sastav suda pred kojim se vodi kazneni postupak.

² U daljnjem tekstu: Disciplinsko vijeće

³ Koji je isti u Predmetu C-615/20 i C-671/20, ali odlučuje u različitim sastavima.

⁴ U daljnjem tekstu: Povelja

⁵ Na koja se upućuje u članku 4. stavku 3. UEU-a.

II. Pravni okvir – Poljsko pravo

A. Ustav

2. U skladu s člankom 45. stavkom 1. Konstitucije Rzeczypospolitej Polskiej (Ustav Republike Poljske):

„Svatko ima pravo da nadležan, neovisan i nepristran sud pravično i javno, bez neopravdanog odgađanja, ispita njegov slučaj.”

3. Člankom 144. stavicima 2. i 3. Ustava Republike Poljske predviđa se:

„2. Kako bi bili valjani, službene akte predsjednika Republike mora supotpisati predsjednik Vijeća ministara, čime nastaje njegova odgovornost pred Sejmom [(Donji dom Parlamenta, Poljska)].

3. Odredbe stavka 2. ne primjenjuju se u sljedećim slučajevima:

[...]

17. imenovanje sudaca;

[...]”

4. Članak 179. Ustava Republike Poljske glasi kako slijedi:

„Predsjednik Republike imenuje suce na neodređeno vrijeme na prijedlog [Krajowe Rada Sądownictwa (Državno sudbeno vijeće, Poljska, u daljnjem tekstu: KRS)].”

5. U skladu s člankom 180. stavkom 1. Ustava Republike Poljske suci su nesmjernjivi.

6. Člankom 181. Ustava Republike Poljske utvrđuje se:

„Suca se može proglasiti kazneno odgovornim ili mu se može oduzeti sloboda samo uz prethodni pristanak zakonom određenog suda. Suca se ne smije pritvoriti niti uhititi, osim u slučaju uhićenja prilikom počinjenja kaznenog djela ako je njegovo pritvaranje nužno kako bi se zajamčilo pravilno odvijanje postupka. O pritvaranju se bez odgađanja obavještava mjesno nadležan predsjednik suda koji može naložiti da se pritvorenu osobu odmah pusti na slobodu.”

7. Člankom 187. Ustava Republike Poljske predviđa se:

„1. [KRS] sačinjavaju:

1. prvi predsjednik [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], ministar pravosuđa, predsjednik [Nacelnog Sąda Administracyjnog (Visoki upravni sud, Poljska)] i osoba koju imenuje predsjednik Republike,

2. petnaestero članova koje se bira iz redova sudaca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], redovnih sudova, upravnih sudova i vojnih sudova,

3. četvero članova koje bira Donji dom Parlamenta iz redova zastupnika i dvoje članova koja bira Senat [Gornji dom Parlamenta, Poljska] iz redova senatora.

[...]

3. Mandat članova [KRS-a] traje četiri godine.

4. Ustrojstvo, djelokrug, način rada [KRS-a] kao i način odabira njegovih članova uređuju se zakonom.”

8. U članku 190. stavku 1. Ustava Republike Poljske navodi se:

„Odluke [Trybunała Konstytucyjnog (Ustavni sud, Poljska)] obvezujuće su *erga omnes* i pravomoćne.”

B. Izmijenjeni zakon o Vrhovnom sudu

9. Člankom 27. stavkom 1. ustave o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., poz. 5.), kako je izmijenjena ustawom o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjeni Zakona o ustrojstvu redovnih sudova, Zakona o Vrhovnom sudu i određenih drugih zakona) od 20. prosinca 2019. (Dz. U. iz 2020., poz. 190.; u daljnjem tekstu: Zakon o izmjeni (u daljnjem tekstu: Izmijenjeni zakon o Vrhovnom sudu) predviđa se:

„Sljedeći predmeti u nadležnosti su Disciplinskog vijeća:

[...]

1.a predmeti koji se odnose na odobravanje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca, pomoćnika sudaca, državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, ili njihova zadržavanja u pritvoru;

[...]”

C. Izmijenjeni zakon o ustrojstvu redovnih sudova

10. Člankom 41b. ustave – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Zakon o ustrojstvu redovnih sudova) od 27. srpnja 2001. (Dz. U. od 2001., br. 98, poz. 1070.) predviđa se:

„1. Tijelo nadležno za ispitivanje pritužbe ili zahtjeva u pogledu rada suda jest predsjednik suda.

[...]

3. Tijelo nadležno za ispitivanje pritužbe u pogledu rada predsjednika općinskog suda, predsjednika okružnog suda ili predsjednika žalbenog suda redom su predsjednik okružnog suda, predsjednik žalbenog suda i [KRS].

11. Članak 42.a tog zakona, kako je izmijenjen Zakonom o izmjeni (u daljnjem tekstu: Izmijenjeni zakon o ustrojstvu redovnih sudova) glasi:

„1. U okviru djelatnosti sudova ili tijela sudova, nije dopušteno osporavati zakonitost sudova, državnih ustavnih tijela ili tijela za nadzor i zaštitu prava.

2. Redovni sud ili drugo tijelo vlasti ne može utvrđivati niti ocjenjivati zakonitost imenovanja suca ili ovlasti za obnašanje sudačkih dužnosti koje iz njega proizlaze.”

12. U skladu s člankom 47.a stavkom 1. tog zakona, predmeti se nasumično dodjeljuju sucima i pomoćnicima sudaca. U skladu s člankom 47.b stavkom 1. tog zakona, izmjena sastava suda može se dopustiti samo u slučaju nemogućnosti postupanja u predmetu u njegovu trenutačnom sastavu ili ako postoji trajna prepreka ispitivanju predmeta u njegovu trenutačnom sastavu. U takvom se slučaju članak 47.a primjenjuje na preraspodjelu predmeta. U članku 47.b stavku 3. tog zakona navodi se da odluku o izmjeni sastava suda donosi predsjednik tog suda ili sudac kojeg je on ovlastio.

13. Člankom 80. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova određuje se:

„1. Suci mogu biti uhićeni ili kazneno progonjeni samo uz odobrenje nadležnog stegovnog suda. Ta se odredba ne odnosi na uhićenje u slučaju kaznenog djela *in flagranti*, ako je to uhićenje nužno kako bi se zajamčilo pravilno odvijanje postupka. Sve do donošenja odluke kojom se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv suca, mogu se poduzimati samo hitne radnje.

[...]

2c. Stegovni sud donosi odluku kojom se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv suca ako su sumnje protiv njega dovoljno potkrijepljene. Odlukom se odlučuje o odobrenju pokretanja kaznenog postupka protiv suca te se iznose razlozi donošenja te odluke.

2d. Stegovni sud ispituje zahtjev za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca u roku od 14 dana od njegova zaprimanja.”

14. U skladu s člankom 107. stavkom 1. tog zakona:

„Protiv suca moguće je pokrenuti stegovni postupak zbog profesionalnih propusta (stegovnih povreda), uključujući u slučajevima:

[...]

3. radnji kojima se dovodi u pitanje postojanje radnog odnosa suca, djelotvornost imenovanja suca ili zakonitost ustavnog tijela Republike Poljske;

[...]”

15. Na temelju članka 110. stavka 2.a Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova:

„Stegovni sud na čijem području nadležnosti sudac protiv kojeg se vodi postupak obavlja svoju dužnost mjesno je nadležan za odlučivanje u predmetima iz članka 37. stavka 5. i članka 75. stavka 2. točke 3. U predmetima iz članka 80. i članka 106.zd, sud koji je nadležan u prvom

stupnju jest [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] u čijem je sastavu jedan sudac Disciplinskog vijeća i, u drugom stupnju, [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] u čijem su sastavu tri suca Disciplinskog vijeća.”

16. Člankom 129. tog zakona predviđa se:

„1. Disciplinski sud može suspendirati suca protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak ili postupak zbog nesposobnosti te to može učiniti i ako usvoji odluku kojom dopušta da se sudac proglasi kazneno odgovornim.

2. Ako disciplinski sud usvoji odluku kojom dopušta da se sudac proglasi kazneno odgovornim za namjerno kazneno djelo za koje se podiže javna optužnica, on po službenoj dužnosti suspendira suca.

3. Disciplinski sud, kada suspendira suca, iznos njegove plaće smanjuje za 25 % do 50 % tijekom trajanja te suspenzije; to se ne odnosi na osobe u pogledu kojih je pokrenut postupak zbog nesposobnosti.

3a. Ako disciplinski sud usvoji odluku kojom dopušta da se sudac proglasi kazneno odgovornim za namjerno kazneno djelo za koje se podiže javna optužnica, on iznos njegove plaće smanjuje za 25 % do 50 % tijekom trajanja disciplinskog postupka.

4. Ako je disciplinski postupak obustavljen ili je okončan tako da je sudac oslobođen odgovornosti, sucu se isplaćuje puna naknada iznosa za koji mu je plaća smanjena.”

D. Zakon o KRS-u

17. U skladu s člankom 9.a ustave o Krajowej Radzie Sądownictwa (Zakon o Državnom sudbenom vijeću) od 12. svibnja 2011. (Dz. U. iz 2011., br. 126, poz. 714.), kako je izmijenjena ustawom o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjeni Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., poz. 3.) (u daljnjem tekstu: Zakon o KRS-u).

„1. Donji dom Parlamenta iz redova sudaca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], redovnih sudova, upravnih sudova i vojnih sudova odabire 15 članova [KRS-a] na zajednički mandat u trajanju od četiri godine.

2. Kada provodi odabir iz stavka 1., Donji dom Parlamenta u obzir uzima, koliko je to moguće, potrebu da u [KRS-u] budu zastupljeni suci sudova različitih vrsta i stupnjeva.

3. Zajednički mandat novih članova [KRS-a] odabranih iz redova sudaca počinje jedan dan nakon što su odabrani. Članovi [KRS-a] koji su prethodno imenovani na taj položaj svoje dužnosti obavljaju do dana na koji počinje zajednički mandat novih članova [KRS-a].”

18. U skladu s prijelaznom odredbom iz članka 6. Zakona o izmjenama Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona, koji je stupio na snagu 17. siječnja 2018.:

„Mandat članova [KRS-a] navedenih u članku 187. stavku 1. točki 2. Ustava Republike Poljske koji su odabrani na temelju trenutačno važećih odredbi traje do dana početka mandata novih članova [KRS-a], ali ne smije trajati dulje od 90 dana, računajući od stupanja na snagu ovog Zakona, osim ako mandat nije već istekao.”

E. Zakonik o kaznenom postupku

19. Člankom 439. stavkom 1. ustave – Kodeks postępowania karnego (Zakon o Zakoniku o kaznenom postupku) od 6. lipnja 1997. (Dz. U. iz 1997., poz. 555.) (u daljnjem tekstu: Zakonik o kaznenom postupku) predviđa se:

„Bez obzira na granice žalbe i istaknutih žalbenih razloga, kao i na utjecaj povrede na sadržaj odluke, žalbeni sud ukida pobijanu odluku na sjednici ako:

- (1) je u donošenju odluke sudjelovala osoba koja nije ovlaštena odlučiti ili koja nema odgovarajuće svojstvo ili je izuzeta na temelju članka 40.;
- (2) sastav suda nije bio odgovarajući ili jedan njegov član nije bio prisutan tijekom cijelog trajanja rasprave;

[...].”

20. Na temelju članka 523. stavka 1. Zakonika o kaznenom postupku, žalba u kasacijskom postupku može se podnijeti samo na temelju povreda iz njegova članka 439. ili druge očite povrede prava ako je ona mogla imati znatan utjecaj na sadržaj odluke.

III. Činjenično stanje iz glavnog postupka i prethodna pitanja

A. Predmet C-615/20

21. Prokuratura Okręgowa w Warszawie (Okružno državno odvjetništvo u Varšavi, Poljska; u daljnjem tekstu: Okružno državno odvjetništvo) optužila je osobu YP i drugih 13 osoba za niz kaznenih djela na temelju Kaznenog Zakonika počinjenih na štetu 229 žrtava. Predmet⁶ se vodi protiv 11 optuženika. Spis predmeta sadržava 197 svezaka i desetke svezaka priloga. Prilikom postupka koji je trajao sto dana saslušani su optuženici, žrtve i više od 150 svjedoka. Potrebno je saslušati još samo nekoliko svjedoka i tri stručnjaka. Sudac I. T. zasjedao je u sastavu suda te je sudjelovao u postupku.

22. Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej (Državno odvjetništvo, Odsjek unutarnjih poslova u Varšavi, Poljska; u daljnjem tekstu: Državno odvjetništvo) zatražilo je 14. veljače 2020. odobrenje Disciplinskog vijeća⁷ da pokrene kazneni postupak protiv suca I. T.-a jer nije izvršio javnu dužnost i jer je postupio *ultra vires* time što je predstavnicima medija dopustio da snimaju raspravu Sąda Okręgowog w Warszawie (Okružni sud u Varšavi, Poljska), čitanje pred sudom rješenja donesenog u tom predmetu i usmeno iznošenje njegova obrazloženja. Prema tvrdnjama Državnog odvjetništva, sudac I. T. otkrio je neovlaštenim osobama informacije o preliminarnoj istrazi koju je provelo Okružno državno odvjetništvo. Budući da je sudac I. T. saznao te informacije prilikom izvršavanja svojih dužnosti, Državno odvjetništvo smatralo je da je njegovo postupanje naštetilo javnom interesu.

⁶ Predmet VIII K 105/17

⁷ U skladu sa zakonodavstvom na snazi, Disciplinsko vijeće nadležno je za to da u prvostupanjskom i drugostupanjskom postupku odlučuje o zahtjevima za odobrenja da se protiv suca pokrene kazneni postupak ili da ga se pritvori.

23. Disciplinsko vijeće odbilo je 9. lipnja 2020., kao prvostupanjski sud, zahtjev Državnog odvjetništva za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca I. T. Državno odvjetništvo podnijelo je žalbu protiv te odluke. Disciplinsko vijeće ukinulo je 18. studenoga 2020., tada kao drugostupanjski sud, sucu I. T. imunitet od kaznenog progona, suspendiralo ga je te mu je smanjilo plaću za 25 % tijekom trajanja suspenzije⁸. Suspenzija će se nastaviti dok se ne okonča kazneni postupak koji se protiv njega vodi.

24. Sudac I. T. zbog suspenzije ne smije odlučivati o predmetima koji su mu dodijeljeni, uključujući predmet VIII K 105/17. U skladu s načelom nepromjenjivosti sastava suda propisanim Zakonikom o kaznenom postupku, samo sastav suda⁹ koji je sudjelovao u cijelom postupku može donijeti presudu. Stoga postupak u predmetu VIII K 105/17 treba početi ispočetka. Konkretno, imenovani sudac koji treba zamijeniti suca I. T. treba saslušati sve dokaze koji su dosad izneseni u postupku. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ta situacija protivna je članku 47. Povelje, konkretno pravu na djelotvoran pravni lijek i pravu osobe da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njezin slučaj¹⁰.

25. U zahtjevu za prethodnu odluku navodi se da je u presudi od 5. prosinca 2019.¹¹ i u rješenju od 15. siječnja 2020.¹² Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Vrhovni sud, Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja, Poljska)¹³, koji je odlučivao u postupku u kojem je donesena presuda A. K., utvrdio da KRS u trenutačnom sastavu nije neovisan o zakonodavnoj i izvršnoj vlasti i da Disciplinsko vijeće, čiji su članovi imenovani na prijedlog KRS-a u njegovu trenutačnom sastavu, nije „sud” u smislu članka 47. Povelje, članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP) i članka 45. stavka 1. Ustava Republike Poljske. U zajedničkoj odluci od 23. siječnja 2020. građansko vijeće, kazneno vijeće i vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) potvrdili su stajalište vijeća za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja, pri čemu su utvrdili da je sastav Disciplinskog vijeća u kojem je imenovana osoba na prijedlog KRS-a u njegovu trenutačnom sastavu manjkav. Spojeno vijeće utvrdilo je i da Disciplinsko vijeće zbog svojih strukturnih obilježja nije „sud” za potrebe prethodno navedenih odredbi te da njegove odluke nisu „sudske odluke”. Odlukom od 23. rujna 2020.¹⁴ Disciplinsko vijeće smatralo je da se presuda A. K. „ne može smatrati obvezujućom u poljskom pravnom sustavu” jer je vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja djelovalo u ‚nezakonitim sastavima’ u glavnom postupku u kojem je upućen zahtjev za prethodnu odluku.

26. Sud koji je uputio zahtjev, u čijem sastavu zasjeda sudac I. T., dio je poljskog sudbenog sustava i odlučuje o predmetima u „područjima obuhvaćenima pravom Unije” u smislu članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a¹⁵. Zbog odluke Disciplinskog vijeća da se sucu I. T. ukine imunitet od kaznenog progona i da ga se suspendira, zbog čega drugi sastav treba ispočetka odlučivati u predmetu VIII K 105/17, sud koji je uputio zahtjev dvoji u pogledu toga je li Disciplinsko vijeće zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud.

⁸ Predmet II DO 74/20 (u daljnjem tekstu: odluka Disciplinskog vijeća)

⁹ Odnosno isti suci ili suci i porotnici

¹⁰ Pri čemu među ostalim upućuje na presudu od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost Disciplinskog vijeća Vrhovnog suda) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982) (u daljnjem tekstu: presuda A. K.).

¹¹ Predmet III PO 7/18

¹² Predmeti III PO 8/18 i III PO 9/18

¹³ U daljnjem tekstu: Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja

¹⁴ II DO 52/20

¹⁵ Vidjeti presudu od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny (C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 35. i navedena sudska praksa).

27. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, na pravila kojima se uređuju stegovne mjere protiv sudaca¹⁶ i njihovo razrješenje¹⁷ primjenjuje se zahtjev djelotvorne sudske zaštite na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a. Sud koji je uputio zahtjev ima dvojbe u pogledu toga primjenjuje li se zahtjev djelotvorne sudske zaštite jednako na nacionalna pravila kojima se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca ili njihovo pritvaranje. Smatra da na pokretanje kaznenog postupka protiv suca treba primijeniti iste zahtjeve kao na pokretanje stegovnog postupka zbog sljedećih razloga. Kao prvo, odobrenje pokretanja kaznenog postupka može se izdati samo kada stegovni sud smatra da postoji opravdana sumnja da je počinjeno kazneno djelo. Kao drugo, kad se izda takvo odobrenje, stegovni sud može¹⁸ suspendirati suca o kojem je riječ te ga time spriječiti da odlučuje u predmetima dok se ne okonča taj kazneni postupak. Kao treće, dok traje ta suspenzija stegovni sud dužan je smanjiti plaću suca za 25 % do 50 %. Kao četvrto, izdavanjem odobrenja za pokretanje kaznenog postupka protiv suca ne počinje teći nikakav rok za podnošenje optužnice u tom predmetu. Zbog tog odobrenja sudac može biti suspendiran te mu se može smanjiti plaća na neodređeno vrijeme. Ocjenom svih tih okolnosti može se opravdati zaključak da postupak za ukidanje imuniteta sucu od kaznenog progona i/ili pritvaranja ima posljedice koje su slične mjerama koje se donose u okviru sustava stegovnih mjera za suce. Stoga na taj postupak jednako treba primijeniti zahtjev djelotvorne sudske zaštite na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.

28. Prema tvrdnjama suda koji je uputio zahtjev, svi državni odvjetnici u Poljskoj podređeni su ministru pravosuđa koji na temelju zakona izvršava funkciju Prokuratora Generalnog (glavni državni odvjetnik). Iako je naizgled državni odvjetnik neovisan u obavljanju svojih dužnosti, dužan je izvršavati naloge, smjernice i upute nadređenog državnog odvjetnika, koji može biti ministar pravosuđa, uključujući u postupku pred Disciplinskim vijećem.

29. U zahtjevu za prethodnu odluku navodi se da je na temelju Ustava Republike Poljske ministar pravosuđa član KRS-a. Većina od 15 od 25 članova KRS-a koji je Donji dom Parlamenta odabrao iz redova sudaca bila je u trenutku izbora te je i dalje usko povezana s ministrom pravosuđa. Tako sastavljeni KRS zatim je sudjelovao u imenovanju svih članova Disciplinskog vijeća koje uključuje bivše državne odvjetnike i odvjetnike koji su javno podupirali rad ministra pravosuđa.

30. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, pojam „neovisnost”, svojstven zadaći suđenja, zahtijeva prije svega da tijelo djeluje kao treća strana u odnosu na stranke postupka koji se pred njim vodi¹⁹. Uzimajući u obzir sastav Disciplinskog vijeća, trenutačni sastav KRS-a, hijerarhijsku prirodu sustava u okviru kojeg djeluju državni odvjetnici i odredbe kojima se uređuje odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca ili njegova pritvaranja, sud koji je uputio zahtjev ozbiljno dvoji o tome djeluje li Disciplinsko vijeće u odnosu na državnog odvjetnika kao treća strana.

31. Nadalje, s obzirom na rješenje od 8. travnja 2020., sud koji je uputio zahtjev dvoji i o tome treba li Disciplinsko vijeće odlučivati o zahtjevima za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca ili njegova pritvaranja. Smatra da pojam „disciplinski predmeti koji se odnose na suce” iz točke 1. prve alineje izreke tog rješenja obuhvaća i predmete u kojima se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca i njihovo pritvaranje. U svakom slučaju, s obzirom

¹⁶ Rješenje Suda od 8. travnja 2020., Komisija/Poljska (C-791/19 R, EU:C:2020:277, t. 34. i 35. te navedena sudska praksa) (u daljnjem tekstu: rješenje od 8. travnja 2020.)

¹⁷ Presuda od 5. studenoga 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost redovnih sudova) (C-192/18, EU:C:2019:924, t. 114. i navedena sudska praksa)

¹⁸ Te će to i učiniti ako je sudac optužen za namjerno kazneno djelo za koje se podiže javna optužnica.

¹⁹ Presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, t. 62. i navedena sudska praksa)

na to da sastav Disciplinskog vijeća nije promijenjen, o svim predmetima koji se vode pred tim tijelom odlučuje sastav koji ne ispunjava zahtjeve neovisnosti u skladu s točkom 1. drugom alinejom izreke rješenja od 8. travnja 2020.

32. S obzirom na navedeno, sud koji je uputio zahtjev smatra da odobrenje Disciplinskog vijeća nije „sudska odluka” jer to vijeće ne ispunjava zahtjeve djelotvorne sudske zaštite u smislu prava Unije niti osigurava „stabilnost prava i pravnih odnosa kao i dobro sudovanje”²⁰. Slijedom toga, ne smatra da je vezan rješenjima Disciplinskog vijeća. Budući da valjanost odobrenja Disciplinskog vijeća ima izravan utjecaj na to je li sam sud koji je uputio zahtjev zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud, taj sud traži smjernice od Suda. U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev traži da se utvrdi primjenjuje li se jednako obveza da se odbije priznati da je odluka Disciplinskog vijeća obvezujuća na druga nacionalna tijela²¹ te povređuje li se slijedom toga pravo Unije ako se sucu u pogledu kojeg je odobreno pokretanje kaznenog postupka neopravdano odbije da zasjeda u sastavu suda.

33. U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li pravo Unije, osobito članak 47. [Povelje] i njegovo pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom te pravo da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita slučaj, tumačiti na način da mu se protivi nacionalno zakonodavstvo koje se detaljno navodi u drugom i trećem pitanju u nastavku, odnosno [članak 80., članak 110. stavak 2.a i članak 129. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova] i članak 27. stavak 1. točka 1.a [Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu] kojima se [Disciplinskom vijeću] omogućuje da ukine imunitet i suspendira suca, a time i stvarno izuzme suca iz odlučivanja u predmetima koji su mu dodijeljeni, osobito jer:

(a) [Disciplinsko vijeće] nije ‚sud’ u smislu članka 47. Povelje, članka 6. EKLJP-a te članka 45. stavka 1. [Ustava Republike Poljske] (presuda od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982);

(b) su članovi [Disciplinskog vijeća] usko povezani sa zakonodavnom i izvršnom vlasti (rješenje od 8. travnja 2020., Komisija/Poljska C-791/19 R, EU:C:2020:277);

(c) je Republika Poljska bila dužna suspendirati primjenu određenih odredbi Zakona o Vrhovnom sudu koje se odnose na takozvano Disciplinsko vijeće te se suzdržati od prosljeđivanja predmeta koji su u tijeku pred tim vijećem sudskom vijeću koje ne ispunjava zahtjeve neovisnosti (rješenje od 8. travnja 2020., Komisija/Poljska, C-791/19 R, EU:C:2020:277)?

2. Treba li pravo Unije, osobito članak 2. UEU-a i vrijednost vladavine prava iz tog članka te zahtjeve djelotvorne sudske zaštite iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, tumačiti na način da ‚pravila koja uređuju stegovni sustav koji se primjenjuje na osobe koje su zadužene za suđenje’ obuhvaćaju i odredbe o pokretanju kaznenog postupka protiv suca nacionalnog suda ili njegovu pritvaranju, kao što je članak 181. [Ustava Republike Poljske] u vezi s člankom 80. i člankom 129. [Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova], u skladu s kojima:

²⁰ Vidjeti presudu od 2. travnja 2020., CRPNPAC i Vueling Airlines (C-370/17 i C-37/18, EU:C:2020:260, t. 88. i 89.).

²¹ Kao što su ministar pravosuđa, predsjednici sudova, Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) ili stegovna tijela.

- (a) pokretanje kaznenog postupka protiv suca nacionalnog suda ili oduzimanje njegove slobode (pritvaranje), u načelu na zahtjev državnog odvjetnika, zahtijeva odobrenje nadležnog stegovnog suda;
  - (b) stegovni sud koji odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv suca nacionalnog suda ili oduzimanje njegove slobode (pritvaranje) može (a u određenim slučajevima je dužan) suspendirati tog suca;
  - (c) prilikom suspendiranja suca nacionalnog suda, stegovni sud dužan je tijekom trajanja suspenzije smanjiti plaću tog suca za iznose iz tih odredbi?
3. Treba li pravo Unije, osobito odredbe navedene u drugom pitanju, tumačiti na način da im se protivi zakonodavstvo države članice kao što su članak 110. stavak 2.a [Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova] i članak 27. stavak 1. točka 1.a [Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu] u skladu s kojima predmeti koji se odnose na odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca nacionalnog suda ili oduzimanja njegove slobode (pritvaranja), kako u prvostupanjskom, tako i u drugostupanjskom postupku, ulaze u isključivu nadležnost tijela kao što je Disciplinsko vijeće, osobito (pojedinačno ili zajedno) s obzirom na to da:
- (a) se osnivanje Disciplinskog vijeća dogodilo tijekom promjene pravila za odabir članova tijela kao što je [KRS] koji sudjeluje u procesu imenovanja sudaca i na čiji su prijedlog izabrani svi članovi Disciplinskog vijeća;
  - (b) nacionalni zakonodavac isključuje mogućnost da se u Disciplinsko vijeće premjeste suci nacionalnog suda posljednjeg stupnja kao što je Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) u čijoj strukturi djeluje to vijeće, tako da u Disciplinskom vijeću mogu zasjedati samo novi članovi koji su imenovani na prijedlog [KRS-a] u izmijenjenom sastavu;
  - (c) Disciplinsko vijeće karakterizira osobito visok stupanj autonomije u okviru Sąda Najwyższego (Vrhovni sud);
  - (d) je Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) u odlukama koje su donesene u izvršenju presude od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost Disciplinskog vijeća Vrhovnog suda) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982), potvrdio da [KRS] u izmijenjenom sastavu nije tijelo koje je neovisno o zakonodavnoj i izvršnoj vlasti te da Disciplinsko vijeće nije ‚sud‘ u smislu članka 47. Povelje, članka 6. EKLJP-a i članka 45. stavka 1. [Ustava Republike Poljske];
  - (e) zahtjev za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca nacionalnog suda ili oduzimanja njegove slobode (pritvaranja) u načelu podnosi državni odvjetnik, kojem je nadređeno tijelo izvršne vlasti, kao što je ministar pravosuđa koji državnim odvjetnicima može davati obvezujuće naloge o postupovnim radnjama, a istodobno su članovi Disciplinskog vijeća ili [KRS-a] u izmijenjenom sastavu, kao što je Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) utvrdio u odlukama o kojima je riječ u drugom pitanju točki (d), usko povezani sa zakonodavnom i izvršnom vlasti, te se stoga ne može smatrati da je Disciplinsko vijeće treća strana u odnosu na stranke u postupku;

- (f) je Republika Poljska bila dužna suspendirati primjenu određenih odredbi Zakona o Vrhovnom sudu koje se odnose na Disciplinsko vijeće te se suzdržati od prosljeđivanja predmeta koji su u tijeku pred tim vijećem sudskom vijeću koje ne ispunjava zahtjeve neovisnosti u skladu s rješenjem od 8. travnja 2020., Komisija/Poljska (C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
4. Treba li, u slučaju da se odobri pokretanje kaznenog postupka protiv suca nacionalnog suda ili njegovo pritvaranje, što uključuje da ga se suspendira te mu se smanji plaća tijekom trajanja te suspenzije, pravo Unije, osobito odredbe iz drugog pitanja te načela nadređenosti, lojalne suradnje iz članka 4. stavka 3. UEU-a i pravne sigurnosti, tumačiti na način da mu se protiv priznavanje obvezujućeg učinka takvog odobrenja, osobito u pogledu suspenzije suca, ako ga je dalo tijelo kao što je Disciplinsko vijeće, tako da:
- (a) su sva državna tijela (uključujući sud koji je uputio zahtjev u čijem sastavu zasjeda sudac obuhvaćen tim odobrenjem, kao i tijela nadležna za određivanje i promjenu sastava nacionalnih sudova) dužna zanemariti to odobrenje i odobriti sucu nacionalnog suda u odnosu na kojeg je to odobrenje doneseno da zasjeda u sastavu tog suda;
- (b) je sud u čijem sastavu zasjeda sudac na kojeg se odnosi to odobrenje zakonom prethodno ustanovljeni sud, odnosno neovisan i nepristran sud, i stoga može, kao ‚sud‘, odlučivati o pitanjima koja se odnose na primjenu ili tumačenje prava Unije?”

B. Predmet C-671/20

34. Činjenice na kojima se temelji zahtjev za prethodnu odluku slične su onima u predmetu C-615/20.

35. Okružno državno odvjetništvo optužilo je M. M.-a za počinjenje sedam kaznenih djela, među ostalim, nepodnošenje prijedloga za otvaranje stečaja društva, sprečavanje namirenja vjerovnika, utaju poreza i nepodnošenje financijskih izvješća društva. Okružno državno odvjetništvo naložilo je odlukom od 9. lipnja 2020. zasnivanje prisilne hipoteke na nekretnini u vlasništvu M. M.-a i njegove supruge kao jamstvo za potencijalne kazne i sudske troškove. M. M. je protiv te odluke podnio žalbu.

36. S obzirom na odluku Disciplinskog vijeća, predsjednik Sąda Okręgowog w Warszawie (Okružni sud u Varšavi) naložio je²² predsjedniku vijeća u kojem je zasjedao sudac I. T. da izmijeni sastav vijeća u svim predmetima²³ koji su prvotno bili dodijeljeni tom sucu²⁴. Predsjednik tog vijeća preraspodijelio je predmete koji su prvotno bili dodijeljeni sucu I. T. Nakon te preraspodjele, sud koji je uputio zahtjev uputio je Sudu nekoliko prethodnih pitanja.

37. Sud koji je uputio zahtjev napominje da u skladu s presudom Simpson²⁵ svaki sud po službenoj dužnosti treba provjeriti predstavlja li on zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud. Ima dvojbe u pogledu toga predstavlja li on „zakonom prethodno ustanovljeni sud” jer je izmjena njegova sastava na temelju naloga predsjednika Sąda Okręgowog w Warszawie (Okružni

²² Pravna osnova tog naloga, od 24. studenoga 2020., bio je članak 47.b stavci 1. i 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova.

²³ Osim predmeta VIII K 105/17.

²⁴ Osim predmeta VIII K 105/17, u okviru kojeg je upućen zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-615/20.

²⁵ Presuda od 26. ožujka 2020., Preispitivanje Simpson/Vijeće i HG/Komisija (C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, t. 57. i navedena sudska praksa) (u daljnjem tekstu nazvana i: presuda Simpson)

sud u Varšavi) nakon suspenzije suca I. T. izravna posljedica odluke Disciplinskog vijeća. To vijeće zbog svojih „strukturnih obilježja” nije „sud” na temelju nacionalnog prava ili prava Unije. Sud koji je uputio zahtjev smatra da samo na temelju stvarnog nadzora odluke Disciplinskog vijeća može ocijeniti predstavlja li on zakonom prethodno ustanovljeni sud te može li odlučivati u predmetu koji se pred njim vodi. Sud koji je uputio zahtjev smatra da, kad bi u sastavu koji je donio odluku zasjedala neovlaštena osoba, time bi se moglo povrijediti pravo stranaka na pristup sudu te bi to moglo dovesti do ukidanja njegove odluke u žalbenom postupku²⁶ zbog toga što je sud bio nezakonito sastavljen²⁷ ili zbog povrede prava Unije.

38. Sud koji je uputio zahtjev smatra da je, kako bi se ocijenilo ispunjava li on zahtjev koji se odnosi na zakonom prethodno ustanovljeni sud, potrebno ispitati ima li odluka Disciplinskog vijeća obvezujući učinak. Nacionalnim zakonodavstvom i sudskom praksom Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud), u skladu s kojom nacionalni sudovi ne mogu ispitivati imenovanje suca, uključujući zakonitost uloge predsjednika Republike Poljske²⁸ i KRS-a u postupku imenovanja²⁹, zabranjuje se provođenje tog ispitivanja. Štoviše, provođenje takvog ispitivanja smatra se stegovnom povredom. Sud koji je uputio zahtjev dvoji u pogledu toga protivi li se pravu Unije takvo nacionalno zakonodavstvo i prethodno navedena sudska praksa Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud).

39. Sud koji je uputio zahtjev također nije siguran je li vezan odlukom Disciplinskog vijeća i bilo kojim posljedicama koje ona može imati za njegov sastav, uključujući zakonski učinak suspenzije suca I. T. Sud je u više navrata naglasio važnost načela pravomoćnosti kako za pravni poredak Unije tako i za pravne poretke njezinih država članica. Kako bi se osigurala stabilnost prava i pravnih odnosa kao i dobro sudovanje, važno je da sudske odluke koje su postale pravomoćne ne mogu biti dovedene u pitanje. Stoga pravo Unije ne nalaže nacionalnom sudu da izuzme iz primjene nacionalna postupovna pravila na temelju kojih sudska odluka postaje pravomoćna, iako bi se time ispravila nacionalna situacija koja nije u skladu s pravom Unije³⁰.

40. Sud koji je uputio zahtjev smatra da zbog prirode Disciplinskog vijeća njegova odluka od 18. studenoga 2020. nije „sudska odluka” jer se taj pojam primjenjuje samo na odluke tijela koje ispunjava zahtjeve djelotvorne sudske zaštite na temelju prava Unije. Mogućnost da Disciplinsko vijeće suspendira suca, u praksi na neodređeno vrijeme, ni na koji način ne osigurava stabilnost prava i pravnih odnosa i sigurno ne pridonosi dobrom sudovanju. Nadalje, sud koji je uputio zahtjev želi znati primjenjuje li se obveza da se odbije priznati obvezujući učinak odluci Disciplinskog vijeća i na odluke drugih nacionalnih tijela kao što su ministar pravosuđa, državni odvjetnik, predsjednici sudova i Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud). Slijedom toga želi znati povređuje li se pravo Unije ako se sucu u pogledu kojeg je odobreno pokretanje kaznenog postupka neopravdano odbije da zasjeda u sastavu suda.

²⁶ Koji se vodi pred Sądom Najwyższym (Vrhovni sud)

²⁷ Vidjeti članak 439. stavak 1. točke 1. i 2., u vezi s člankom 523. stavkom 1. Zakonika o kaznenom postupku.

²⁸ U daljnjem tekstu: predsjednik Republike

²⁹ Vidjeti presudu TK od 4. ožujka 2020. (predmet P-22/19) i rješenje TKz od 20. travnja 2020. (predmet U 1/20).

³⁰ Presuda od 2. travnja 2020., CRPNPAC i Vueling Airlines (C-370/17 i C-37/18, EU:C:2020:260, t. 88. i 89. te navedena sudska praksa)

41. U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li pravo Unije, osobito članak 2. UEU-a i vrijednost vladavine prava iz tog članka, članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a te načela nadređenosti, lojalne suradnje i pravne sigurnosti, tumačiti na način da mu se protivi primjena zakonodavstva države članice kao što je članak 41.b stavci 1. i 3. [Izmijenjenog zakon o ustrojstvu redovnih sudova], na način da predsjednik suda može sam i bez sudskog nadzora odlučiti o promjeni sastava suda nakon što je tijelo kao što je [Disciplinsko vijeće] odobrilo da se protiv suca prvotno određenog sastava suda (sudac okružnog suda I. T.) pokrene kazneni postupak ili da ga se pritvori, što uključuje obvezno suspendiranje tog suca, a time i zabranu da taj sudac zasjeda u sastavu suda u predmetima koji su mu dodijeljeni, uključujući predmete koji su mu dodijeljeni prije donošenja navedenog odobrenja?
2. Treba li pravo Unije, osobito odredbe navedene u prvom pitanju, tumačiti na način da mu se:
  - (a) protivi zakonodavstvo države članice kao što su članak 42.a stavci 1. i 2. i članak 107. stavak 1. točka 3. [Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova] kojima se zabranjuje da nacionalni sud tijekom nadzora toga ispunjava li taj sud zahtjeve da je zakonom prethodno ustanovljen ispita obvezujući učinak i pravne okolnosti odobrenja Disciplinskog vijeća iz prvog pitanja koji su izravni uzrok promjene sastava suda, a istodobno se predviđa da se zbog pokušaja provođenja takvog ispitivanja pokreće stegovni postupak protiv suca koji provodi to ispitivanje?
  - (b) protivi sudska praksa nacionalnog tijela kao što je Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) u skladu s kojom se nad aktima nacionalnih tijela, kao što su [predsjednik Republike] i [KRS], u pogledu imenovanja osoba u tijelo kao što je Disciplinsko vijeće ne provodi sudski nadzor, odnosno nadzor sa stajališta prava Unije, neovisno o ozbiljnosti i stupnju povreda, a imenovanje osobe na sudačku dužnost konačno je i neoborivo?
3. Treba li pravo Unije, osobito odredbe navedene u prvom pitanju, tumačiti na način da mu se protivi priznavanje obvezujućeg učinka odobrenja o kojem je riječ u prvom pitanju, osobito u pogledu suspenzije suca, ako ga je donijelo tijelo kao što je Disciplinsko vijeće, tako da:
  - (a) su sva državna tijela (uključujući sud koji je uputio zahtjev, kao i tijela nadležna za određivanje i promjenu sastava nacionalnih sudova, osobito predsjednika suda) dužna zanemariti to odobrenje i odobriti sucu nacionalnog suda u odnosu na kojeg je to odobrenje doneseno da zasjeda u sastavu tog suda;
  - (b) sud u čijem sastavu ne zasjeda sudac koji je prvotno raspoređen u taj sastav, samo zbog toga što e na njega odnosi navedeno odobrenje, nije zakonom prethodno ustanovljeni sud i stoga ne može, kao ‚sud‘, odlučivati o pitanjima koja se odnose na primjenu ili tumačenje prava Unije?
4. Je li za odgovor na navedena pitanja važno to da Disciplinsko vijeće i Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) ne jamče djelotvornu sudsku zaštitu s obzirom na nepostojanje neovisnosti i utvrđene povrede pravila o imenovanju njihovih članova?”

IV. Postupak pred Sudom

42. Odlukom predsjednika Suda od 21. siječnja 2021. predmeti C-615/20 i C-671/20 spojeni su u svrhu pisanog i usmenog dijela postupka i u svrhu donošenja presude.

43. Sud koji je uputio zahtjev tražio je da se o zahtjevima za prethodnu odluku u predmetima C-615/20 i C-671/20 odluči u ubrzanom postupku, u skladu s člankom 105. stavkom 1. Poslovnika Suda. Odlukom od 9. prosinca 2020. i 21. siječnja 2021. predsjednik Suda odbio je te zahtjeve. Međutim, dana im je prednost u odlučivanju na temelju članka 53. stavka 3. Poslovnika.

44. Osoba Y P, Okružno državno odvjetništvo, belgijska, danska, nizozemska, poljska, finska i švedska vlada te Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja. Sve su prethodno navedene stranke, osim osobe YP, na raspravi održanoj 28. lipnja 2022. iznijele usmena očitovanja i odgovorile na pitanja Suda.

V. Ocjena

A. Dopuštenost

45. Okružno državno odvjetništvo i poljska vlada tvrde da su prethodna pitanja nedopuštena. Budući da ne postoji nikakva povezanost između pitanja o kojima je riječ u postupku koji se vodi pred sudom koji je uputio zahtjev i odredbi prava Unije čije tumačenje taj sud traži, odgovor na ta pitanja nije potreban kako bi se tom sudu omogućilo da odluči o predmetima koji se pred njime vode³¹. Poljska vlada dodaje da se, čak i da Sud odobri sudu koji je uputio zahtjev da zanemari odluku Disciplinskog vijeća, nijednom odredbom poljskog prava ne omogućuje zamjena suca kojem je dodijeljen predmet ili prijenos tih predmeta na drugog suca.

46. Komisija i švedska vlada tvrde da su zahtjevi za prethodnu odluku dopušteni jer je odgovor Suda nužan kako bi se sudu koji je uputio zahtjev omogućilo da *in limine litis* odluči o tome je li nadležan za odlučivanje o kaznenim djelima iz glavnog postupka.

47. U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, pitanja o tumačenju prava Unije koja uputi nacionalni sud uživaju presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o takvim pitanjima samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja³².

48. Iz teksta i strukture članka 267. UFEU-a jasno proizlazi da prethodni postupak pretpostavlja da je spor pred nacionalnim sudovima u tijeku, u okviru kojega oni trebaju donijeti odluku na temelju presude donesene u prethodnom postupku. Zahtjev za prethodnu odluku opravdava se potrebom da se riješi spor, a ne davanjem savjetodavnih mišljenja na općenita ili hipotetska pitanja³³. Sud je naglasio i da odgovor na prethodna pitanja može biti nužan kako bi se sudovima

³¹ Presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny (C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 48.). Prema mišljenju poljske vlade, kazneni predmeti koji su u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev odnose se isključivo na nacionalna pitanja na koja se ne primjenjuju članak 47. Povelje i članak 19. stavak 1. UFEU-a.

³² Presuda od 6. rujna 2016., Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, t. 20.)

³³ Presude od 8. rujna 2010., Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, t. 38.) i od 27. veljače 2014., Pohotovost (C-470/12, EU:C:2014:101, t. 28. i 29.)

koji su uputili zahtjeve pružilo tumačenje prava Unije koje im omogućuje da riješe postupovna pitanja nacionalnog prava prije mogućnosti odlučivanja o meritumu sporova koji se pred njima vode³⁴.

49. Pitanjima upućenima Sudu u tim postupcima nastoji se utvrditi protive li se pravu Unije, s obzirom na obilježja Disciplinskog vijeća i konkretno način imenovanja njegovih članova, odredbe nacionalnog prava na temelju kojih to vijeće može odobriti pokretanje kaznenog postupka protiv suca koji dovodi do njegove suspenzije. Ako je to slučaj, koje posljedice proizlaze iz prava Unije za zakonitost sastava suda pred kojim se vodi spor u glavnom postupku? U takvim okolnostima, sud koji je uputio zahtjev traži da se utvrdi je li on u skladu sa zahtjevom koji se odnosi na zakonom prethodno ustanovljeni sud. Budući da u skladu s presudom Simpson³⁵ sud može biti dužan provjeriti predstavlja li on po svojem sastavu zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud ako postoji ozbiljna dvojba u tom pogledu, tumačenje prava Unije koje traži sud koji je uputio zahtjev potrebno je kako bi mu se omogućilo da riješi postupovno pitanje koje se postavlja *in limine litis* prije nego što odluči o kaznenom postupku koji je pokrenut pred njim³⁶.

50. Tvrdnja da se, u slučaju da se zaključi da je odluka Disciplinskog vijeća protivna pravu Unije, poljskim pravom ne omogućuje zamjena suca kojem je dodijeljen predmet ili prijenos predmeta povezana je s biti zahtjeva za prethodnu odluku u pogledu opsega i učinka prava Unije i njegove nadređenosti. Na temelju argumenata u pogledu merituma predmeta zahtjev za prethodnu odluku ne može se proglasiti nedopuštenim³⁷.

51. Na raspravi, poljska vlada je svoj argument prema kojem su zahtjevi za prethodnu odluku nedopušteni temeljila na presudi Prokurator Generalny i dr. (Stegovno vijeće Vrhovnog suda – Imenovanje)³⁸. U toj je presudi Sud utvrdio da je zahtjev za prethodnu odluku nedopušten uz obrazloženje da su, među ostalim, pitanja upućena u pogledu postojanja radnog odnosa između suca i Disciplinskog vijeća bila povezana sa sporom različitim od onog o kojem je riječ u postupku pred sudom koji je uputio zahtjev. Kako bi se utvrdio opseg postavljenog pitanja i pružio odgovarajući odgovor, Sud bi bio dužan ispitati pitanja koja nisu bila obuhvaćena opsegom spora u postupku pred sudom koji je uputio zahtjev. Sud je utvrdio i to da se zahtjevom za prethodnu odluku u tom predmetu doista tražilo da se imenovanje suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) proglasi ništavim *erga omnes*, iako nacionalnim zakonom nije dopušteno dovoditi u pitanje imenovanje suca podnošenjem izravne tužbe za poništenje takvog imenovanja. Kao što se to jasno navodi u točki 49. ovog mišljenja, to ovdje nije slučaj.

52. Stoga predlažem Sudu da odbije prigovore nedopuštenosti pitanja suda koji je uputio zahtjev.

³⁴ Presuda od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr. (C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, t. 48. i navedena sudska praksa)

³⁵ Vidjeti t. 57.

³⁶ Vidjeti po analogiji presudu od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr. (C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, t. 49.). Vidjeti i presudu od 6. listopada 2021., W. Ż. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798, t. 93. i 94.).

³⁷ Vidjeti po analogiji presudu od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr. (C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, t. 54. i navedena sudska praksa).

³⁸ Presuda od 22. ožujka 2022. (C-508/19, EU:C:2022:201, t. 60. do 71.)

B. Meritum

1. Uvodne napomene

53. Postupak zbog povrede³⁹ u predmetu C-204/21, Komisija/Poljska (Neovisnost i privatani život sudaca)⁴⁰, djelomično se preklapa s ovim prethodnim postupkom. Iako su postupak zbog povrede obveze i prethodni postupak dva različita postupka s drukčijim pravnim učincima⁴¹, upućivat ću, po potrebi, na svoje mišljenje u tom postupku zbog povrede obveze koje iznosim na isti dan kad i ovo mišljenje. Konkretno, u točkama 46. do 60. svojeg mišljenja u predmetu C-204/21, Komisija/Poljska (Neovisnost i privatani život sudaca) navodim što smatram jasno utvrđenim pravnim tvrdnjama koje smatram relevantnima za rješenje ovih sporova.

2. Prvo, drugo i treće pitanje u predmetu C-615/20

54. Prvim, drugim i trećim pitanjem u predmetu C-615/20 sud koji je uputio zahtjev u biti pita primjenjuju li se članak 2. UEU-a, članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i članak 47. Povelje na predmete u kojima se, među ostalim, odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca i pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenzija te obvezno smanjenje njihovih plaća. Ako je to slučaj, treba li te odredbe tumačiti na način da im se protive nacionalna pravila kojima se Disciplinskom vijeću dodjeljuje nadležnost da u prvostupanjskom i drugostupanjskom postupku odlučuje o takvim predmetima, uzimajući u obzir da određena obilježja tog vijeća, uključujući način imenovanja njegovih članova, dovode do dvojbi u pogledu toga predstavlja li ono „sud” u smislu članka 47. Povelje?

55. U svrhu ispitivanja tih pitanja potrebno je, kao prvo, ocijeniti relevantnost članka 47. Povelje u kontekstu predmeta C-615/20 i predmeta C-671/20. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, osoba koja se u određenom predmetu pozove na pravo na djelotvoran pravni lijek u skladu s člankom 47. Povelje treba se pritom koristiti pravima i slobodama zajamčenima pravom Unije ili protiv nje treba biti pokrenut postupak u kojem se provodi pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje. Iz zahtjeva za prethodnu odluku u predmetima C-615/20 i C-671/20 jasno ne proizlazi da su se osobe YP i MM pozvali na pravo koje im se dodjeljuje odredom prava Unije niti da je protiv njih pokrenut postupak u kojem se provodi pravo Unije. U tim okolnostima, članak 47. Povelje ne primjenjuje se na sporove u glavnim postupcima. Međutim, budući da se člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a od svih država članica zahtijeva da predvide pravne lijekove dostatne za osiguranje djelotvorne sudske zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije⁴², osobito u smislu članka 47. Povelje, u okviru bilo kakvog tumačenja prve odredbe treba uzeti u obzir drugu odredbu⁴³.

³⁹ U skladu s člankom 258. UFEU-a

⁴⁰ SL 2021., C 252, str. 9.

⁴¹ Ne treba previše naglašavati različite učinke presuda Suda u skladu s člancima 258. i 267. UFEU-a. Primjerice, u presudi od 10. ožujka 2022., *Grossmania* (C-177/20, EU:C:2022:175), Sud je nedavno opisao zajednički učinak koji mogu imati njegove presude u oba postupka.

⁴² Nije sporno da je sud koji je uputio zahtjev, kao sud u smislu prava Unije, dio poljskog sustava pravnih lijekova „u područjima obuhvaćenima pravom Unije”, u skladu s člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a i da prema tome treba ispunjavati zahtjeve djelotvorne sudske zaštite. Presuda od 6. listopada 2021., *W. Ž.* (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798, t. 106. i navedena sudska praksa).

⁴³ Presuda od 22. veljače 2022., *RS* (Učinak presuda Ustavnog suda) (C-430/21, EU:C:2022:99, t. 34. do 37. i navedena sudska praksa)

56. Kao drugo, ispitat ću relevantnost dvaju rješenja u postupku privremene pravne zaštite donesena u dvama postupcima zbog povrede obveze koji se vode protiv Republike Poljske. U rješenju od 8. travnja 2020. Sud je naložio suspenziju određenih aktivnosti Disciplinskog vijeća. Sud koji je uputio zahtjev u ovom prethodnom postupku iznosi dvojbe u pogledu toga može li Disciplinsko vijeće, s obzirom na rješenje doneseno u tom predmetu, odlučivati o predmetima u kojima se traži odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca i njegova suspenzija. Uputio je i niz pitanja koja se odnose na relevantnost tako naložene suspenzije za ovaj postupak⁴⁴.

57. U izreci rješenja od 8. travnja 2020. nalaže se suspenzija određenih aktivnosti koje je Disciplinsko vijeće provodilo na temelju posebnih odredbi⁴⁵ Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu. Te su odredbe činile pravnu osnovu nadležnosti Disciplinskog vijeća da odlučuje u stegovnim postupcima protiv sudaca. One se u potpunosti razlikuju od pravne osnove nadležnosti Disciplinskog vijeća da odobri pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te smanjenje njihovih plaća, na koje se odnosi postupak u okviru kojeg su upućeni zahtjevi za prethodnu odluku o kojima je riječ⁴⁶. Stoga smatram da rješenje od 8. travnja 2020. nije relevantno za pitanja na koja se traži odgovor u ovom slučaju⁴⁷.

58. Suprotno tomu, čini se da je relevantno rješenje potpredsjednice Suda od 14. srpnja 2021. u predmetu C-204/21 R, Komisija/Poljska⁴⁸. U njegovoj se izreci Republici Poljskoj nalaže, među ostalim, da obustavi primjenu članka 27. stavka 1. točke 1.a Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i odredbi Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova kojima se Disciplinskom vijeću dodjeljuje nadležnost za odlučivanje o zahtjevima za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca ili pomoćnika sudaca⁴⁹. Tim se rješenjem od Republike Poljske zahtijeva i da obustavi učinke svih odluka koje je Disciplinsko vijeće već donijelo na temelju prethodno navedenih odredbi i da se suzdrži od upućivanja predmeta na koje se odnose te odredbe sudu koji nije neovisan⁵⁰.

59. Kako bi se osiguralo da se stvarno provede rješenje od 14. srpnja 2021., potpredsjednik Suda naložio je 27. listopada 2021. Republici Poljskoj plaćanje periodične novčane kazne od 1 000 000 eura dnevno, računajući od dana dostave tog rješenja do dana na koji ta država članica ispuni obveze koje proizlaze iz rješenja od 14. srpnja 2021. ili, ako to ne učini, do dana objave presude kojom se okončava postupak u predmetu C-204/21, Komisija/Poljska (Neovisnost i privatni život sudaca)⁵¹.

⁴⁴ Vidjeti prvo pitanje točku (c) i treće pitanje točku (f) u predmetu C-615/20.

⁴⁵ Odnosno članka 3. točke 5., članka 27. i članka 73. stavka 1. tog zakona. U skladu s rješenjem od 8. travnja 2020. Republici Poljskoj naložilo se i da se suzdrži od prosljeđivanja predmeta koji su u tijeku pred Disciplinskim vijećem sudskom vijeću koje ne ispunjava zahtjeve neovisnosti utvrđene, među ostalim, u presudi A. K.

⁴⁶ Vidjeti članak 27. stavak 1. točku 1.a Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članak 80., članak 110. stavak 2.a i članak 129. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova.

⁴⁷ U svakom slučaju, suspenzija se završila donošenjem presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596) (u daljnjem tekstu nazvana i: presuda Sustav stegovnih mjera za suce). Utvrđenje da poljska vlada nije ispunila svoje obveze na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a time što nije zajamčila neovisnost i nepristranost Disciplinskog vijeća i konkretno kriteriji na kojima je Sud temeljio to utvrđenje posebno su važni za ovaj postupak. Vidjeti i presudu A. K.

⁴⁸ Rješenje potpredsjednice Suda od 14. srpnja 2021., Komisija/Poljska (C-204/21 R, EU:C:2021:593) (u daljnjem tekstu: rješenje od 14. srpnja 2021.)

⁴⁹ To treba učiniti odmah i sve do donošenja presude kojom će se okončati postupak u predmetu C-204/21, Komisija/Poljska (Neovisnost i privatni život sudaca).

⁵⁰ Kao što je to utvrđeno u presudi A. K.

⁵¹ Rješenje potpredsjednika Suda od 27. listopada 2021., Komisija/Poljska (C-204/21 R, neobjavljeno, EU:C:2021:878)

60. Komisija je na raspravi potvrdila⁵² da Republika Poljska nije prijavila nikakve mjere koje je ta država članica donijela kako bi postupila u skladu s rješenjem od 14. srpnja 2021. Komisija dodaje da je, nakon donošenja tog rješenja, sudac I. T. trebao biti vraćen na dužnost od 14. srpnja 2021. do objave presude u predmetu C-204/21, Komisija/Poljska (Neovisnost i privatni život sudaca).

61. Kao treće, poljska vlada iznijela je na raspravi da je Disciplinsko vijeće ukinuto Ustawom o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjeni Zakona o Vrhovnom sudu) od 9. lipnja 2022. (Dz. U. iz 2022., poz. 1259.) (u daljnjem tekstu: Zakon od 9. lipnja 2022.) i određenih drugih zakona. Od tada sudac može osporavati konačnu odluku Disciplinskog vijeća kojom se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv njega pred novoosnovanom Izbom Odpowiedzialności Zawodowej (Vijeće za profesionalnu odgovornost, Poljska) Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) (u daljnjem tekstu: Vijeće za profesionalnu odgovornost).

62. Člankom 8. Zakona od 9. lipnja 2022., od trenutka njegova stupanja na snagu⁵³, ukida se Disciplinsko vijeće i osniva se Vijeće za profesionalnu odgovornost. Vijeće za profesionalnu odgovornost dužno je voditi sve neokončane predmete koji su na dan 15. srpnja 2022. bili u tijeku pred Disciplinskim vijećem. Na temelju članka 18. Zakona od 9. lipnja 2022., sudac može u roku od šest mjeseci od njegova stupanja na snagu podnijeti Vijeću za profesionalnu odgovornost zahtjev za nastavak postupka u skladu s odlukom Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) kojom se odobrilo pokretanje kaznenog postupka protiv njega i koju je donio sastav u kojem je zasjedao sudac Disciplinskog vijeća.

63. Unatoč ukidanju Disciplinskog vijeća, čini se da je sudac I. T. i dalje bio suspendiran na temelju nacionalnog prava iako je mogao⁵⁴ podnijeti zahtjev Vijeću za profesionalnu odgovornost kako bi osporio odluku Disciplinskog vijeća. Pitanje suda koji je uputio zahtjev stoga je i dalje relevantno. Kako bi se utvrdilo je li suspenzija suca I. T. zakonita, potrebno je ispitati poštuje li Disciplinsko vijeće zahtjeve iz članka 2. UEU-a i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, u vezi s člankom 47. Povelje, te koje su posljedice za sastav suda koji je uputio zahtjev u slučaju nepoštovanja tih odredbi.

64. Pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, iz prethodno navedenog proizlazi da, iako je Disciplinsko vijeće donijelo svoju odluku u drugostupanjskom postupku, u skladu s poljskim pravom sudac I. T. sada može osporavati njezinu valjanost. Iz toga proizlazi i da odluka Disciplinskog vijeća više nije pravomoćna.

65. Kad je riječ o prvom, drugom i trećem pitanju u predmetu C-615/20, iako je ustrojstvo pravosuđa u državama članicama, uključujući pravila kojima se uređuje pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca, u njihovoj nadležnosti, tu nadležnost treba izvršavati u skladu s pravom Unije. Kad država članica propiše posebna pravila kojima se uređuje pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca⁵⁵, u skladu sa zahtjevom koji se odnosi na pristup zakonom prethodno ustanovljenom neovisnom i nepristranom sudu i kako bi se otklonila svaka legitimna sumnja koju osobe imaju u pogledu nemogućnosti utjecaja vanjskih čimbenika na suce, konkretno bilo kakvih izravnih ili neizravnih utjecaja zakonodavne ili izvršne vlasti koji mogu usmjeriti njihove odluke, ta

⁵² A da joj pritom poljska vlada nije proturječila.

⁵³ Taj je zakon stupio na snagu od 15. srpnja 2022., što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

⁵⁴ Primjerice, kako bi mu se ukinula suspenzija.

⁵⁵ Kao što su to poljska vlada i Komisija navele u svojim očitovanjima, s obzirom na to da u tom području ne postoje pravila Unije, na državi članici je da odluči jesu li određene radnje sudaca disciplinarne ili kaznene prirode. Stoga se pravu Unije u načelu ne protivi odredba kao što je članak 181. Ustava Republike Poljske, kojim se predviđa da zakonom ustanovljen sud može ukinuti imunitet suca od kaznenog progona te ga pritvoriti. Vidjeti drugo pitanje u predmetu C-615/20.

pravila treba opravdati objektivnim i provjerljivim zahtjevima dobrog sudovanja. Tim se pravilima, kao i pravilima koja se odnose na stegovnu odgovornost sudaca, predviđaju jamstva koja su potrebna kako bi se osiguralo da se ti kazneni postupci ne upotrijebljavaju kao sustav političke kontrole nad aktivnošću sudaca i da se njima u potpunosti jamče prava iz članaka 47. i 48. Povelje⁵⁶.

66. U skladu s člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a, države članice trebaju osigurati da sudovi nadležni za odlučivanje o primjeni ili tumačenju prava Unije ispunjavaju zahtjeve djelotvorne sudske zaštite⁵⁷. Zbog same njihove prirode predmeti koji su u nadležnosti Disciplinskog vijeća u skladu s člankom 80., člankom 110. stavkom 2.a i člankom 129. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova i člankom 27. stavkom 1. točkom 1.a Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu⁵⁸ imaju neposredan, izravan i velik utjecaj na status sudaca i njihovo izvršavanje dužnosti⁵⁹. Iz toga slijedi da mjere donesene u skladu s tim odredbama poljskog prava u odnosu na suce poljskih sudova koji mogu odlučivati o primjeni ili tumačenju prava Unije mora moći ispitati tijelo koje samo ispunjava zahtjeve djelotvorne sudske zaštite u skladu s člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a⁶⁰. Budući da je Disciplinsko vijeće imalo nadležnost za primjenu prethodno navedenih odredbi poljskog prava, mora pružiti sva potrebna jamstva u pogledu toga da je neovisno, nepristrano i prethodno ustanovljeno zakonom kako bi se spriječila bilo kakva opasnost od toga da se mjere koje donese u skladu s tim pravom upotrijebe kao sustav političkog nadzora nad sadržajem sudskih odluka. Na temelju čimbenika koje je ranije utvrdio u presudi A. K.⁶¹ Sud je u presudi Sustav stegovnih mjera za suce, upućivanjem na razmatranja iznesena u točkama 89. do 110. te presude, kategorički utvrdio da Disciplinsko vijeće ne ispunjava zahtjeve u pogledu neovisnosti i nepristranosti koji se zahtijevaju člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a. Sud se, među ostalim, oslonio na činjenicu da se osnivanje Disciplinskog vijeća *ex nihilo* s isključivom nadležnosti za odlučivanje o određenim stegovnim predmetima podudaralo s donošenjem nacionalnog propisa kojim se ugrozila nesmjernost i neovisnost sudaca Săda Najwyższyjg (Vrhovni sud). U presudi se napominje da, u odnosu na druga vijeća Săda Najwyższyjg (Vrhovni sud), Disciplinsko vijeće unutar navedenog suda uživa osobito visok stupanj organizacijske, funkcionalne i financijske autonomije. Plaća sudaca Disciplinskog vijeća također je veća od plaće sudaca koji su raspoređeni u druga vijeća Săda Najwyższyjg (Vrhovni sud) za oko 40 % a da za taj povlašteni tretman ne postoji nikakvo objektivno opravdanje.

67. U trenutku njegova osnivanja Disciplinsko vijeće smjelo se sastojati isključivo od novih sudaca koje je predsjednik Republike imenovao na prijedlog KRS-a⁶². Sastav KRS-a u potpunosti se promijenio prije nego što je došlo do tih imenovanja⁶³. Prema mišljenju Suda, takve promjene mogle su stvoriti opasnost, koja nije postojala u postupku odabira koji se prije provodio, od povećanog utjecaja zakonodavne i izvršne vlasti na KRS i zadiranja u neovisnost tog tijela. Usto,

⁵⁶ Presuda od 18. svibnja 2021., Asociația 'Forumul Judecătorilor din România' i dr. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, t. 210. do 213.). Vidjeti drugo pitanje točku (a) u predmetu C-615/20.

⁵⁷ Vidjeti u tom smislu presudu od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153, t. 112. i navedena sudska praksa).

⁵⁸ Koji se odnose na odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca ili pomoćnika sudaca ili određivanje njihova pritvora, na radno pravo i pravo socijalne sigurnosti u pogledu sudaca Săda Najwyższyjg (Vrhovni sud) i obvezno umirovljenje tih sudaca.

⁵⁹ Vidjeti i rješenje od 14. srpnja 2021. (t. 81.).

⁶⁰ Vidjeti po analogiji presudu Sustav stegovnih mjera za suce (t. 80. i 83.).

⁶¹ Vidjeti prvo pitanje točku (a) i treće pitanje točku (d) u predmetu C-615/20.

⁶² Čime se isključila bilo kakva mogućnost da se u to vijeće premjeste suci koji su već na dužnosti unutar Săda Najwyższyjg (Vrhovni sud), iako su u načelu takvi premještaji bili dopušteni.

⁶³ Dvadeset tri od 25 članova KRS-a u novom sastavu imenovala je poljska izvršna ili zakonodavna vlast ili su oni njezini članovi. Prije su suci birali 15 članova KRS-a iz svojih redova.

novosastavljeni KRS osnovan je skraćivanjem četverogodišnjeg mandata članova koji su do tada činili to tijelo. Sud je utvrdio i to da je zakonodavna reforma KRS-a provedena istodobno s donošenjem novog Zakona o Vrhovnom sudu⁶⁴ kojim se izvršila sveobuhvatna reforma tog suda⁶⁵.

68. Prema mišljenju Suda, svi ti elementi mogu dovesti do toga da pojedinci opravdano posumnjaju u otpornost Disciplinskog vijeća na vanjske čimbenike, a osobito na izravan ili neizravan utjecaj poljske zakonodavne i izvršne vlasti na to vijeće, kao i u njegovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese. Takvi su čimbenici mogli dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti Disciplinskog vijeća, što može ugroziti povjerenje koje u takvo tijelo mora pobuditi pravosuđe u demokratskom društvu utemeljenom na vladavini prava⁶⁶.

69. Sveobuhvatna ocjena postupka imenovanja sudaca Disciplinskog vijeća i uvjeta rada tog vijeća ne isključuje postojanje legitimnih sumnji u pogledu mogućnosti da se na njegove članove može izvršavati vanjski pritisak⁶⁷. U vrijeme sastavljanja ovog mišljenja, i dalje postoje legitimne sumnje u pogledu neovisnosti i nepristranosti Disciplinskog vijeća opisane u presudi Sustav stegovnih mjera za suce i presudi. Te se sumnje ne odnose samo na sustav stegovnih mjera za suce u Poljskoj, nego i na pravila o odobravanju pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca ili pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te obvezno smanjenje njihovih plaća.

70. Sud koji je uputio zahtjev opisao je i vezu između poljskog ministra pravosuđa i državnog odvjetnika, poljskog ministra pravosuđa i KRS-a te KRS-a i Disciplinskog vijeća⁶⁸. U tom smislu, ima dvojbe u pogledu toga predstavlja li Disciplinsko vijeće treću stranu u odnosi na stranke postupka koji se pred njim vodi⁶⁹.

71. Čvrsto je uvriježeno da neovisnost sudova ima dva aspekta. Prvi, vanjski aspekt, zahtijeva da sud svoje funkcije izvršava samostalno a da se pritom ni u kojem pogledu ne nalazi u hijerarhijskom ili podređenom odnosu i da ne prima naloge ili upute ikoje vrste te da je tako zaštićen od vanjskih utjecaja ili pritisaka koji mogu ugroziti neovisnu prosudbu njegovih članova i utjecati na njihove odluke. Drugi od tih aspekata, koji se opisuje kao unutarnji, povezan je s nepristranošću. Ima za cilj osigurati da sudovi zadrže jednaki odmak od stranaka spora i njihovih pripadajućih interesa. Sudovi trebaju biti objektivni i ne smiju imati interes u rješavanju spora koji se pred njima vodi osim stroge primjene pravnih pravila⁷⁰.

72. Dvojbe suda koji je uputio zahtjev odnose se na drugi aspekt neovisnog suda i na dojam da Disciplinsko vijeće, kad odlučuje o odobravanju pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca i njihovoj suspenziji, nije ni neovisno ni nepristrano. Pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, izravne i neizravne institucijske veze za koje taj sud navodi da postoje između poljskog

⁶⁴ Ustawa o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., poz. 5.), u konsolidiranoj verziji objavljenoj u Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej iz 2019. (poz. 825.)

⁶⁵ Koja je konkretno uključivala osnivanje dvaju novih vijeća unutar tog suda, od koji je jedno bilo Disciplinsko vijeće, te uvođenje mehanizma za snižavanje dobne granice za umirovljenje sudaca Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) i njegovu primjenu na suce koji su na dužnosti u tom sudu. Do preuranjenog prestanka mandata nekih članova KRS-a i preustroja tog tijela došlo je u kontekstu u kojem se očekivalo da će uskoro trebati popuniti brojna radna mjesta unutar Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud), a osobito unutar njegova Disciplinskog vijeća.

⁶⁶ Sud je presudio i da takav razvoj smanjuje zaštitu vrijednosti vladavine prava. Presuda Sustav stegovnih mjera za suce (t. 112.).

⁶⁷ Vidjeti točku 212. mojeg mišljenja u predmetu C-204/21, Komisija/Poljska (Neovisnost i privatni život sudaca).

⁶⁸ Vidjeti točke 28. i 29. ovog mišljenja. Vidjeti i treće pitanje točku (e) u predmetu C-615/20. Sud je naveo da je uloga KRS-a u postupku imenovanja sudaca Disciplinskog vijeća odlučujuća i da je njegova neovisnost o političkoj vlasti dvojbena, što može pobuditi legitimne sumnje u pogledu neovisnosti i nepristranosti tog vijeća. Presuda Sustav stegovnih mjera za suce (t. 101. i 108.).

⁶⁹ Vidjeti treće pitanje točku (f) u predmetu C-615/20.

⁷⁰ Presuda A. K. (t. 120. do 122.)

ministra pravosuđa, državnog odvjetnika⁷¹, KRS-a i Disciplinskog vijeća, kao što se to navodi u točkama 28. i 29. ovog mišljenja⁷², povećavaju već znatnu opasnost od toga da Disciplinsko vijeće ne odaje dojam potpuno neutralnog tijela kad odlučuje o tim pitanjima. Te veze mogu dodatno narušiti povjerenje pravosuđe mora pobuđivati u demokratskom društvu utemeljenom na vladavini prava.

73. Stoga predlažem Sudu da zaključi da se članak 2. UEU-a i članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, u vezi s člankom 47. Povelje, primjenjuju u predmetima u kojima sud u skladu s nacionalnim pravom odobrava, među ostalim, pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca ili pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te posljedično smanjenje njihovih plaća. Tim se odredbama prava Unije protive nacionalna pravila kojima se nadležnost za odobravanje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca ili pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te posljedično smanjenje njihovih plaća dodjeljuje sudu koji ne ispunjava zahtjeve koji se odnose na to da je sud neovisan, nepristran i prethodno ustanovljen zakonom.

3. Drugo pitanje u predmetu C-671/20

74. Sud koji je uputio zahtjev traži da se utvrdi protive li se pravu Unije, konkretno članku 2. UEU-a i članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a, nacionalne odredbe kao što su članak 42.a stavci 1. i 2. te članak 107. stavak 1. točka 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova kojima se, kao prvo, zabranjuje nacionalnim sudovima da, kad provjeravaju predstavlja li njihov trenutni sastav zakonom prethodno ustanovljeni sud, ispitaju zakonitost i obvezujući učinak odluka Disciplinskog vijeća kojima se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca te njihovo pritvaranje i suspenzija i kojima se, kao drugo, propisuje da takvo ispitivanje predstavlja stegovnu povredu. Sud koji je uputio zahtjev također pita protivi li se tim odredbama prava Unije sudska praksa Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud), kojom se zabranjuje sudski nadzor akta o imenovanju sudaca koji donosi predsjednik Republike i akata koje KRS donese tijekom tog postupka imenovanja.

75. Posljedica prava na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud jest da svatko ima mogućnost pozvati se na to pravo⁷³. Ako se postojanje neovisnog i nepristranog suda osporava na temelju razloga koji se isprva ne čini očito neosnovanim⁷⁴, svaki sud⁷⁵ ima obvezu provjeriti predstavlja li on po svojem sastavu takav sud. Ta je nadležnost nužna kako bi se osiguralo povjerenje koje u demokratskom društvu pojedinci moraju imati u sudove. Takav je nadzor stoga bitan postupovni zahtjev čije poštovanje proizlazi iz javnog poretka i treba ga provjeriti u slučaju kad se na njega pozivaju stranke ili po službenoj dužnosti⁷⁶. Članak 2. UEU-a i članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a te zahtjevi utvrđeni u presudi Simpson imaju horizontalni učinak. Primjenjuju se kad god je potrebna nadležnost za odlučivanje o predmetima „u područjima obuhvaćenima pravom Unije”⁷⁷.

⁷¹ Vidjeti točku 28. ovog mišljenja. Može se napraviti usporedba s presudom od 27. svibnja 2019., OG i PI (Državna odvjetništva u Lübecku i Zwickauu) (C-508/18, EU:C:2019:456, t. 73. do 90.), u pogledu veza između njemačkog ministra pravosuđa i državnog odvjetništva s obzirom na opasnost od toga da u određenim predmetima ministar pravosuđa daje upute državnom odvjetništvu.

⁷² Zajedno s drugim čimbenicima na koje Sud upućuje u presudi Sustav stegovnih mjera za suce.

⁷³ Presuda Simpson (t. 55.)

⁷⁴ Presuda od 1. srpnja 2008., Chronopost/UFEX i dr. (C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, t. 46.)

⁷⁵ Vidjeti presudu Simpson (t. 57.) i presudu od 24. ožujka 2022., Wagenknecht/Komisija (C-130/21 P, EU:C:2022:226, t. 15.), u pogledu Suda i Općeg suda. Vidjeti presudu od 6. listopada 2021., W. Ž. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798, t. 126. do 131.), u pogledu sudova država članica.

⁷⁶ Vidjeti presudu Simpson (t. 55. i 57.) i presudu od 1. srpnja 2008., Chronopost/UFEX i dr. (C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, t. 46.)

⁷⁷ Presuda od 27. veljača 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, t. 29., 36. i 37.)

76. Poljska vlada smatra da se ni presudom A. K. niti ikakvom nacionalnom sudskom praksom kojom se utvrđuje da Disciplinsko vijeće nije zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud ne može dovesti u pitanje akt o imenovanju sudaca tog vijeća koji donese predsjednik Republike.

77. Na prvi se pogled tekst članka 42.a stavaka 1. i 2. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova, koji se navodi u točki 11. ovog mišljenja, ne odnosi samo na oduzimanje nadležnosti sudu da poništi *erga omnes* akt o imenovanju suca koji je donio predsjednik Republike. Naprotiv, njime se jasno sprečava sve poljske sudove da, bilo na vlastitu inicijativu ili na zahtjev stranke, u bilo kakvim okolnostima i iz bilo kakvih razloga istaknu ili razmatraju pitanje može li sud poštovati temeljno pravo na djelotvoran pravni lijek pred zakonom prethodno ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom ili pitanje je li sudac zakonito imenovan odnosno može li izvršavati sudačke dužnosti neovisno o prirodi navodne nezakonitosti, aktu ili postupku koji se dovodi u pitanje ili dostupnom pravnom lijeku. Prema mojem mišljenju, tekst odredbi Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova toliko je širok da sprečava nacionalni sud da ispita pitanja u pogledu sastava bilo kojeg suda kao što se to zahtijeva sudskom praksom Suda⁷⁸.

78. Čini se da tekst članka 107. stavka 1. točke 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova pojačava zabrane iz članka 42.a stavaka 1. i 2. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova. Čini se da se tekstom članka 107. stavka 1. točke 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova obuhvaćaju svi pokušaji ispitivanja bilo kojeg aspekta postupka koji dovodi do imenovanja suca⁷⁹, uključujući primjerice poštovanje zahtjeva da je sud prethodno ustanovljen zakonom. Budući da se člankom 42.a stavcima 1. i 2. te člankom 107. stavkom 1. točkom 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova sprečava te sudove da provjere ispunjavaju li zahtjeve iz članka 2. UEU-a i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, u vezi s člankom 47. Povelje kako ga se tumači u presudi Simpson, takve se odredbe nacionalnog prava protivne odredbama prava Unije.

79. Kad je riječ o sudskoj praksi Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud)⁸⁰, iako Sud priznaje⁸¹ da činjenica da se nad odlukama predsjednika Republike o imenovanju sudaca Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud) na temelju poljskog prava ne može provoditi sudski nadzor sama po sebi ne dovodi do problema⁸², u više je navrata odlučio da je djelotvoran sudski nadzor KRS-ovih prijedloga za imenovanje sudaca, koji uključuje barem ispitivanje postojanja prekoračenja ili zlorabe ovlasti, pogreške koja se tiče prava ili očite pogreške u ocjeni, potreban kad pojedinci imaju sumnje na razini sustava u pogledu neovisnosti i nepristranosti sudaca imenovanih u tom postupku⁸³. Nadalje, u točkama 104. do 107. presude Sustav stegovnih mjera za suce Sud opisuje niz čimbenika, uključujući važnu ulogu koju KRS ima u imenovanju članova Disciplinskog vijeća,

⁷⁸ Presuda Simpson (t. 55.)

⁷⁹ Vidjeti presudu od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanja sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153, t. 128. i sljedeće te navedena sudska praksa). Moglo bi se primjerice tvrditi da je stegovna povreda ispitivati ulogu KRS-a u postupku u kojem je imenovan sudac.

⁸⁰ U presudi od 4. ožujka 2020. (predmet P-22/19) (Dz. U. iz 2020., poz. 413.) Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) utvrdio je da odredbe nacionalnog prava kojima se dopušta podnošenje zahtjeva za izuzeće suca iz predmeta zbog toga što je njegovo imenovanje koje je predsjednik Republike proglasio na temelju prijedloga KRS-a nevaljano, nisu u skladu s člankom 179., u vezi s člankom 144. stavkom 3. podstavkom 17. Ustava Republike.

⁸¹ Presuda A. K. (t. 145.)

⁸² U točki 129. presude Suda od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153), utvrđuje se da se „eventualno nepostojanje mogućnosti podnošenja pravnog sredstva u kontekstu postupka imenovanja na mjesta sudaca najvišeg nacionalnog suda u određenim slučajevima može pokazati neproblematičnim s obzirom na zahtjeve koji proizlaze iz prava Unije, osobito iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a”.

⁸³ Presuda od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanja sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153, t. 128. do 136. i navedena sudska praksa)

koji mogu kod osoba pobuditi legitimne sumnje u pogledu neovisnosti i nepristranosti tog tijela. Iz te je sudske prakse⁸⁴ jasno da KRS-ovi prijedlozi za imenovanje sudaca moraju moći biti predmet sudskog nadzora, u nedostatku kojeg se Disciplinsko vijeće ne smatra zakonom prethodnom ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom te ne ispunjava zahtjeve iz, među ostalim, članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a⁸⁵. Ta sudska praksa obvezuje poljske sudove, uključujući Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud). Sud je u presudi Grossmania odlučio da, ako utvrdi da država članica nije ispunila obveze koje ima na temelju Ugovorâ u skladu s člankom 260. stavkom 1. UFEU-a, ona je dužna poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno toj presudi, koja je postala pravomoćna u pogledu činjeničnih i pravnih pitanja koja su u njoj stvarno ili nužno riješena. Na temelju pravomoćnosti presude Suda, nacionalni sud koji razmatra područje primjene odredbi prava Unije treba uzeti u obzir pravne elemente koji su u njoj obvezujuće utvrđeni. Ako odgovarajuća nacionalna tijela ne postupe u skladu s presudom Suda kojom se proglašava da se nisu ispunile obveze, nacionalni sud dužan je poduzeti sve mjere kako bi se olakšalo ostvarenje punog učinka prava Unije u skladu sa sadržajem te presude⁸⁶.

80. U skladu s člankom 267. UFEU-a, presuda koju će Sud donijeti u ovim predmetima obvezujuća je za sud koji je uputio zahtjev u pogledu tumačenja prava Unije za potrebe rješenja spora koji se pred njim vodi. Sud koji je uputio zahtjev stoga treba, ovisno o slučaju, zanemariti odluke Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud) ako smatra da te odluke, s obzirom na presudu Suda, nisu u skladu s pravom Unije, a pritom po potrebi treba odbiti primijeniti bilo koje nacionalno pravilo⁸⁷ kojim se zahtijeva da postupi u skladu s odlukama Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud)⁸⁸.

81. Stoga predlažem Sudu da zaključi da se članku 2. UEU-a i članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a, u vezi s člankom 47. Povelje, protive nacionalne odredbe kao što su članak 42.a stavci 1. i 2. te članak 107. stavak 1. točka 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova, kojima se, kao prvo, zabranjuje nacionalnim sudovima da, kad provjeravaju predstavlja li njihov trenutačni sastav zakonom prethodno ustanovljeni sud, ispituju zakonitost i obvezujući učinak odluka Disciplinskog vijeća kojima se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca te njihovo pritvaranje i suspenzija i kojima se, kao drugo, propisuje da takvo ispitivanje predstavlja stegovnu povredu.

4. Četvrto pitanje u predmetu C-615/20 te prvo, drugo, treće i četvrto pitanje u predmetu C-671/20

82. U četvrtom pitanju koje sud koji je uputio zahtjev upućuje u predmetu C-671/20 tvrdi se da Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) ne jamči djelotvornu sudsku zaštitu a da se pritom detaljno ne iznosi zašto se smatra da je to slučaj, kao što se to zahtijeva člankom 94. Poslovnika. Iz toga slijedi da Sud ne može pomoći sudu koji je uputio zahtjev time što će ocijeniti poštuje li

⁸⁴ Presuda A. K. Vidjeti također presudu od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153) i presudu Sustav stegovnih mjera za suce.

⁸⁵ Presuda Sustav stegovnih mjera za suce odnosi se na nadležnost Disciplinskog vijeća da odlučuje u disciplinskim predmetima koji se odnose na suce Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) i redovnih sudova. Kao što se to navodi u točki 69. ovog mišljenja i u točki 212. mojeg mišljenja u predmetu C-204/21, Komisija/Poljska (Neovisnost i privatan život sudaca) obrazloženje u toj sudskoj praksi primjenjuje se i na nadležnost Disciplinskog vijeća da odobri pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca i pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te smanjenje njihovih plaća.

⁸⁶ Presuda od 10. ožujka 2022., Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, t. 35., 36., 38. i navedena sudska praksa)

⁸⁷ Vidjeti članak 190. stavak 1. Ustava Republike Poljske.

⁸⁸ Vidjeti po analogiji presudu od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda Ustavnog suda) (C-430/21, EU:C:2022:99, t. 73. do 75.). Vidjeti i presude od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153, t. 146.) i od 18. svibnja 2021., Asociația 'Forumul Judecătorilor din România' i dr. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, t. 250.).

Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud), među ostalim, članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a. Stoga predlažem Sudu da proglasi da je četvrto pitanje u predmetu C-671/20 nedopušteno u dijelu u kojem se od njega traži da provede tu ocjenu.

83. Četvrtim pitanjem u predmetu C-615/20 te prvim i trećim pitanjem u predmetu C-671/20 sud koji je uputio zahtjev u biti traži da se odrede posljedice utvrđenja da Disciplinsko vijeće nije poštovalo, među ostalim, članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, u vezi s člankom 47. Povelje, za nadležnost tog vijeća da odobri pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca i pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te smanjenje njihovih plaća. Sud koji je uputio zahtjev osobito pita protive li se članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i načelima nadređenosti prava Unije, lojalne suradnje i pravne sigurnosti nacionalne odredbe kao što je članak 41.b stavci 1. i 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova, kojim se dopušta da se sastav suda izmijeni na temelju odluke Disciplinskog vijeća kojom se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv suca, njegovo pritvaranje i suspenzija te smanjenje njegove plaće. Pita i zahtijeva li se člankom 2. UEU-a, člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a te načelima nadređenosti prava Unije, lojalne suradnje i pravne sigurnosti od svih nacionalnih tijela, uključujući sud koji je uputio zahtjev, da zanemare odluke Disciplinskog vijeća kako bi se sucu kojem je ukinut imunitet od kaznenog progona i koji je suspendiran omogućilo da zasjeda u sastavu tog suda⁸⁹. Naposljetku pita može li sudac koji je u sastavu tog suda zamijenio suca koji je suspendiran odlučivati o pitanjima u pogledu primjene ili tumačenja prava Unije⁹⁰.

84. U točkama 66. do 69. ovog mišljenja objašnjava se zašto u vrijeme donošenja odluke u odnosu na suca I. T. Disciplinsko vijeće nije bilo zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud te stoga nije poštovalo članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, u vezi s člankom 47. Povelje⁹¹. Povreda tih odredbi osobito je teška jer sveobuhvatna ocjena postupka imenovanja sudaca Disciplinskog vijeća i uvjeta rada tog vijeća ne isključuje postojanje legitimnih sumnji u pogledu mogućnosti da se na suce koji su imenovani u to vijeće mogao izvršavati vanjski pritisak. Prema mojem mišljenju, ta nesigurnost dovela je u pitanje integritet tog vijeća i svih akata koje je donijelo, uključujući odluku u odnosu na suca I. T.

85. Načelo nadređenosti prava Unije zahtijeva od svih tijela država članica da osiguraju puni učinak odredbi Unije. Pravo država članica stoga ne može utjecati na učinak koji se priznaje tim odredbama na njihovim državnim područjima. Kad odlučuje u okviru svoje nadležnosti, nacionalni sud dužan je izuzeti iz primjene sve odredbe nacionalnog prava suprotne odredbi prava Unije koja ima izravan učinak, kao što je članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a⁹². Nadalje, na temelju načela lojalne suradnje predviđenog člankom 4. stavkom 3. UEU-a, države članice obvezne su ukloniti nezakonite posljedice povrede prava Unije⁹³. U skladu s načelom nadređenosti prava Unije, odluka Disciplinskog vijeća je ništava⁹⁴.

⁸⁹ Vidjeti četvrto pitanje točke (a) i (b) u predmetu C-615/20 i treće pitanje točku (a) u predmetu C-671/20.

⁹⁰ Vidjeti treće pitanje točku (b) u predmetu C-671/20. Y. P. smatra da odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv suca može izdati samo neovisan i nepristran sud nakon pravednog i transparentnog ispitivanja predmeta. Budući da Disciplinsko vijeće nije ispunilo nijedan od tih zahtjeva, njegova je odluka ništava. Poljska vlada smatra da je suspenzija suca I. T. valjana i da bi njegovo sudjelovanje u kaznenom postupku stoga povrijedilo pravo stranaka na pristup zakonom prethodno ustanovljenom neovisnom sudu.

⁹¹ Neovisno o prirodi nadležnosti koju je trebalo izvršavati.

⁹² Budući da iz postojeće sudske prakse Suda proizlazi jasan odgovor na pitanje poštuje li Disciplinsko vijeće članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, konkretno iz presude Sustav stegovnih mjera za suce, nacionalni sud dužan je u svojoj nadležnosti učiniti sve što je potrebno kako bi osigurao primjenu tog tumačenja. Vidjeti u tom smislu presudu od 10. ožujka 2022., Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, t. 38. i navedena sudska praksa).

⁹³ Presuda od 10. ožujka 2022., Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, t. 63.)

⁹⁴ Vidjeti po analogiji presudu od 6. listopada 2021., W. Ž. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798, t. 152. do 155.).

86. Posljedica ukidanja Disciplinskog vijeća Zakonom od 9. lipnja 2022. nije to da se njegove odluke smatraju ništavima. U skladu s nacionalnim pravom, suspenzija suca I. T. i smanjenje njegove plaće i dalje vrijede. Kako bi se ispravila ta situacija, on mora podnijeti zahtjev novoosnovanom Vijeću za profesionalnu odgovornost kako bi osporio odluku Disciplinskog vijeća. Poljska vlada⁹⁵ dužna je osigurati da nadležnost Disciplinskog vijeća izvršava zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud, ali i da se ponište učinci odluka koje je to vijeće donijelo⁹⁶, bez odgađanja⁹⁷. Na neposrednu i djelotvornu provedbu prava Unije ne može se primijeniti zahtjev da se pokrene postupak pred Vijećem za profesionalnu odgovornost. Inače bi se djelotvornost prava Unije dovela u pitanje na dva načina. Kao prvo, ovisila bi o inicijativi stranaka da pokrenu novi postupak. Kao drugo, odluke Disciplinskog vijeća ostale bi na snazi dok se taj postupak ne okonča.

87. Kao što se to navodi u točkama 62. i 64. ovog mišljenja, čini se da na temelju poljskog prava odluka Disciplinskog vijeća nije pravomoćna. Iz toga slijedi da se sudska praksa Suda u pogledu pravomoćnosti ne primjenjuje na tu odluku⁹⁸. Iz te sudske prakse⁹⁹ usto je jasno da se, s obzirom na to da je odluku Disciplinskog vijeća donijelo tijelo koje nije zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud, načelu pravne sigurnosti ili navodnoj pravomoćnosti presude ne protivi to da zakonodavna vlast ili sud smatraju da su nezakonite posljedice te povrede prava Unije ništave¹⁰⁰.

88. Stoga predlažem da se zaključi da su sva nacionalna tijela, uključujući sud koji je uputio zahtjev, što uključuje suca I. T.¹⁰¹, kao i tijela koja imaju ovlast imenovanja i izmjene sastava nacionalnih sudova¹⁰², dužna zanemariti odluku Disciplinskog vijeća i omogućiti sucu I. T. da zasjeda u sastavu suda koji je uputio zahtjev koji donosi odluku¹⁰³.

89. Ta razmatranja podliježu važnom uvjetu prema kojem predmet nije bio dodijeljen drugom sastavu koji sam po sebi predstavlja zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud. Iako bi za pravo Unije nedvojbeno bilo korisno da se uklone svi štetni učinci odluke Disciplinskog vijeća, uključujući poništenje *ex nunc* odluka da se drugom sastavu dodijele predmeti koji su prvotno dodijeljeni sucu I. T., taj bi pristup zahtijevao da se svi predmeti koji su prvotno

⁹⁵ I sva tijela te države, uključujući sud koji je uputio zahtjev

⁹⁶ Vidjeti presudu od 19. studenoga 1991., Francovich i dr. (C-6/90 i C-9/90, EU:C:1991:428, t. 36.).

⁹⁷ Vidjeti po analogiji presudu od 9. ožujka 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, t. 23.), u kojoj se navodi, među ostalim, da svaka odredba nacionalnog pravnog poretka i svaka zakonodavna, upravna ili sudska praksa koja bi mogla umanjiti djelotvornost prava Unije, time što uskraćuje nacionalnom sudu nadležnom za primjenu tog prava ovlast da u trenutku primjene tog prava poduzme sve što je nužno da izuzme iz primjene nacionalne zakonodavne odredbe koje bi mogle spriječiti puni učinak pravnih pravila Unije, nije u skladu sa zahtjevima prava Unije. Vidjeti i presudu od 22. lipnja 2010., Melki i Abdeli (C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 43. i 44. te navedena sudska praksa).

⁹⁸ Vidjeti presude od 2. travnja 2020., CRPNPAC i Vueling Airlines (C-370/17 i C-37/18, EU:C:2020:260, t. 88. i 89.) i od 17. rujna 2020., Rosneft i dr./Vijeće (C-732/18 P, neobjavljena, EU:C:2020:727, t. 52. i navedena sudska praksa).

⁹⁹ Vidjeti po analogiji presudu od 6. listopada 2021., W. Ž. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798, t. 160.).

¹⁰⁰ To ne znači da se u pogledu sudaca protiv kojih je pokrenut postupak pred Disciplinskim vijećem, primjerice u skladu s člankom 80. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova, ne može pokrenuti naknadni postupak u skladu s tom odredbom pred zakonom prethodno ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom. Na nadležnim je nacionalnim tijelima da (ponovno) pokrenu takav postupak protiv dotičnih sudaca ako je to potrebno.

¹⁰¹ Kad ne bi bilo moguće utvrditi sastave suda koji je uputio zahtjev koji uključuju suca I. T., sudovi ne bi mogli provjeriti jesu li oni zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sudovi, čime bi presuda Simpson (t. 55. i 57.), postala neprimjenjiva.

¹⁰² Osobito predsjednika suda. Vidjeti članak 41.b stavke 1. i 3. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova.

¹⁰³ Time se ne dovodi u pitanje mogućnost suca da podnese tužbu za naknadu štete. Čini se da se poljskim zakonom predviđa naknada štete suspendiranim sucima u određenim slučajevima: na to se upućuje u članku 129. Izmijenjenog zakona o ustrojstvu redovnih sudova.

dodijeljeni tom sucu ponovno pokrenu i/ili provedu novi postupci te se njime ne bi uzela u obzir prava stranaka na pravnu sigurnost¹⁰⁴ i na ispitivanje predmeta u razumnom roku u skladu s člankom 47. Povelje.

90. Iz toga slijedi da, u okviru zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-615/20, sudac I. T. treba nastaviti zasjedati u sastavu pred kojim se vodi glavni postupak. Odluka Disciplinskog vijeća od 18. studenoga 2020. kojom ga se htjelo suspendirati donesena je na isti dan kad i zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-615/20, zbog čega je prekinut postupak pred sudom koji je uputio zahtjev. Iz spisa kojim raspolaže Sud jasno proizlazi da, unatoč suspenziji suca I. T., predmet u kojem je upućen zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-615/20 nije ponovno dodijeljen¹⁰⁵. Predmet u kojem je upućen zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-671/20 dodijeljen je drugom sastavu suda koji je uputio zahtjev. U spisu kojim raspolaže Sud nema naznake o tome da taj sastav nije zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud. U tom slučaju, o tom predmetu i dalje može odlučivati novi sastav¹⁰⁶.

91. Stoga predlažem Sudu da zaključi da se člankom 2. UEU-a i člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a te načelima nadređenosti prava Unije, lojalne suradnje i pravne sigurnosti zahtijeva da sva nacionalna tijela, uključujući sud koji je uputio zahtjev, otklone nezakonite posljedice odluka Disciplinskog vijeća kao što je njegova odluka od 18. studenoga 2020. te da stoga omoguće suspendiranom sucu da zasjeda u sastavu suda, osim u predmetima koji su dodijeljeni nekom drugom sastavu koji predstavlja zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud.

VI. Zaključak

92. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na pitanja koja mu je postavio Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi, Poljska) odgovori na sljedeći način:

Članak 2. UEU-a i članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima:

- primjenjuju se u predmetima u kojima sud u skladu s nacionalnim pravom odobri, među ostalim, pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca ili pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te posljedično smanjenje njihovih plaća. Tim se odredbama prava Unije protive nacionalna pravila kojima se nadležnost za odobravanje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca ili pomoćnika sudaca, njihovo pritvaranje i suspenziju te posljedično smanjenje njihovih plaća dodjeljuje sudu koji ne ispunjava zahtjeve koji se odnose na to da je sud neovisan, nepristran i prethodno ustanovljen zakonom;
- protive im se nacionalne odredbe kojima se, kao prvo, zabranjuje nacionalnim sudovima da, kad provjeravaju predstavlja li njihov trenutačni sastav zakonom prethodno ustanovljeni sud, ispitaju zakonitost i obvezujući učinak odluka Izbe Dyscyplinarne (Disciplinsko vijeće) Sąda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska) kojima se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv

¹⁰⁴ S obzirom na to da je prošlo dosta vremena od suspenzije suca I. T. 18. studenoga 2020., o mnogim se predmetima koji su mu prvotno dodijeljeni možda već odlučilo.

¹⁰⁵ Vidjeti točku 4. očitovanja Okružnog državnog odvjetništva.

¹⁰⁶ Svjestan sam da nije prošlo puno vremena između odluke Disciplinskog vijeća od 18. studenoga 2020. i zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-671/20 od 9. prosinca 2020., a stoga i suspenzije u glavnom postupku, te da glavni postupak u tom predmetu u međuvremenu možda nije napredovao. To razmatranje ne mijenja moje stajalište. Pravna sigurnost te jasno i apstraktno stajalište o tim pitanjima koji se primjenjuju na sve predmete moraju imati prednost pred zahtjevima brzog odlučivanja u pojedinačnim predmetima.

sudaca te njihovo pritvaranje i suspenzija i kojima se, kao drugo, propisuje da takvo ispitivanje predstavlja stegovnu povredu.

Člankom 2. UEU-a, člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a, te načelima nadređenosti prava Unije, lojalne suradnje i pravne sigurnosti:

- zahtijeva se da sva nacionalna tijela, uključujući sud koji je uputio zahtjev, otklone nezakonite posljedice odluka Disciplinskog vijeća kojima se odobrava pokretanje kaznenog progona protiv sudaca, njihovo pritvaranje i suspenzija te da tako omoguće suspendiranom sucu da zasjeda u sastavu tog suda, osim u predmetima koji su dodijeljeni nekom drugom sastavu koji predstavlja zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud.